

NOȚIUNEA DE PATRIMONIU CONFORM REGLEMENTĂRILOR NAȚIONALE

Natalia CHIRIAC*, ORCID ID: 0000-0002-1189-2273¹,
Viorica URUSU, ORCID ID: 0000-0003-4194-4799²,
Ina BOSTAN, ORCID ID: 0000-0001-9191-8885³

*Corresponding author: Natalia CHIRIAC, natalia.chiriac@dp.utm.md

Summary. „All at once heritage is everywhere ... One can hardly move without bumping into a heritage site. Every legacy is cherished.” (Lowenthal 1998)

The field of cultural heritage is a civilizational phenomenon of unique importance. In the context of the rapid development of the technocratic processes of modern society, the problem of anthropogenic and technogenic destruction of the historical and cultural elements of human heritage becomes more and more acute.

Today, cultural heritage is gaining political power and increasing importance as a guarantor of preserving the identity and originality of the people, a valuable competitive advantage in the context of globalization. The issue of conservation and protection of cultural heritage has always been relevant. In recent decades, its importance has increased, and many effective measures have been taken to recognize the importance of issues related to the protection and use of cultural heritage at the national level.

In the Republic of Moldova, the definition of patrimony is used in various special normative acts, which, in turn, determine the legal regime of certain categories of goods. This article is dedicated to the analysis of national normative acts that define and characterize the notion of heritage.

Cuvinte-cheie: *patrimoniul, drepturi, obligații, registru, fond, domeniu.*

Introducere

Patrimoniul cultural este o parte integrantă a culturii universale, o pârghie eficientă pentru formarea și dezvoltarea inteligenței umane, a societății, a etniei și a celui mai important depozit al memoriei istorice. Astăzi, nimeni nu se îndoiește de faptul, că valorile culturale sunt un element important de comunicare, înțelegere și apropiere a popoarelor.

Valorile culturale sunt principalul criteriu pentru spiritualitate și legătura între generații și le unesc într-un singur lanț de dezvoltare istorică. Fiecare obiect de scop istoric și cultural, fiecare operă de artă, memoria culturală este o legătură a întregului istoric și în semnificația sa istorică și culturală sunt unite și unice. Fiecare stat are un patrimoniu cultural cu care se poate mândri.

La nivel legislativ, s-a remarcat legătura inseparabilă dintre crearea și conservarea valorilor culturale, inițierea tuturor cetățenilor privind protecția acestora, progresul socio-economic, dezvoltarea democrației, consolidarea integrității și suveranității țării noastre [18, p. 26].

Una din îndatoririle fundamentale ale cetățenilor RM este protecția mediului înconjurător și ocrotirea monumentelor, care derivă din art. 59 al Constituției RM [5], „*Protecția mediului înconjurător, conservarea și ocrotirea monumentelor istorice și culturale constituie o obligație a fiecărui cetățean*”. La rândul său, statul, reprezentat de organele sale, contribuie la păstrarea, dezvoltarea și propagarea realizărilor culturii și științei naționale și mondiale.

Astfel, atât statul, cât și populația acestui stat sunt obligați de a păstra și spori totalitatea valorilor culturale, în interesul generațiilor prezente și viitoare. Conștiința națională, patriotismul, cunoașterea istoriei propriului neam, educă în oameni cea mai înaltă formă de respect și responsabilitate față de aceste „monumente istorice”. Această nevoie se datorează faptului incontestabil, că cultura are un impact asupra tuturor sferelor vieții umane, este sursa și motorul progresului [18, p. 26].

Baza metodologică a studiului.

La baza prezentului studiu stă analiza legislației naționale ce reglementează subiectul supus cercetării. Pentru atingerea obiectivelor expuse, au fost utilizate următoarele metode științifice: metoda comparativă, analitică, sistemică.

Rezultatele obținute și discuții.

1. Codul Civil al R. Moldova

Principalul act normativ pentru înființarea și reglementarea instituției patrimoniului în Republica Moldova este Codul Civil al R. Moldova. Astfel, Titlul I, din Cartea a doua, „*Drepturile reale*”, a Codului Civil al RM, este intitulat „Patrimoniul” și cuprinde art.453-478.

Potrivit art.453 alin.(1) CC: *Patrimoniul reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor patrimoniale (care pot fi evaluate în bani),*

privite ca o sumă de valori active și pasive legate între ele, aparținând unor persoane fizice și juridice determinate.

Până la aceste modificări esențiale, în ceea ce privește instituția patrimoniului în Codul Civil al R.M. nu exista o definiție clară și precisă a patrimoniului, un rudiment putând fi găsit în art. 35 CC al RM care prevedea că: “*Persoana fizică răspunde pentru obligațiile sale cu tot patrimoniul său, cu excepția bunurilor care, conform legii, nu pot fi urmărite.*” [17, p. 37-43].

În mod similar, conceptul de patrimoniu este utilizat în diferite acte normative speciale, prin care se determină regimul juridic pentru anumite categorii de bunuri, acte pe care le vom analiza în continuare.

2. Legea nr. 1530 din 22.06.1993 privind ocrotirea monumentelor

Legea nr. 1530 din 22.06.1993 *privind ocrotirea monumentelor* [11] nu definește patrimoniul, dar reglementează în art. 2 că toate monumentele situate pe teritoriul Republicii Moldova fac parte din *patrimoniul ei cultural și natural și se află sub protecția statului.*

3. Legea culturii nr. 413 din 27.05.1999

Obiectul prezentei legi îl constituie cadrul cultural și totalitatea domeniilor de activitate culturală.

Potrivit art. 2 a *Legii culturii nr. 413 din 27.05.1999* [8], prin *patrimoniu cultural* înțelegem totalitatea valorilor și bunurilor culturale (produs al activității culturale a cărui valoare poate avea un preț exprimat monetar).

Capitolul IV al Legii este dedicat patrimoniului cultural național al R. Moldova și reglementează caracteristicile acestuia.

Patrimoniul cultural național, potrivit art. 17, este stabilit de Guvern de comun acord cu Parlamentul și are un regim special de păstrare, conservare și folosire în corespundere cu legislația.

La propunerea Guvernului, Parlamentul stabilește împuternicirile privind întreținerea, utilizarea și amplasarea obiectelor și obiectivelor cu o valoare deosebită ale patrimoniului cultural național, în baza avizelor comisiilor independente de experți, luând în considerare interesele integrității colecțiilor constituite istoricește, condițiile lor de păstrare și posibilitățile de acces la ele.

Integritatea fondurilor din muzee, arhive, biblioteci și cinematoci, a colecțiilor fotografice și a altor fonduri similare, păstrarea, funcționarea și dezvoltarea lor sânt asigurate de către stat.

Privatizarea obiectelor și obiectivelor care alcătuiesc patrimoniul cultural național este interzisă.

4. Legea muzeelor nr. 1596 din 27.12.2002

Prezenta lege stabilește cadrul legal general pentru organizarea și funcționarea muzeelor în Republica Moldova.

În mod similar, Legea muzeelor nr. 1596 din 27.12.2002 [10], prevede în art. 4 că patrimoniul muzeal este un ansamblu de bunuri culturale ale unui muzeu, cu calități de inalienabilitate, transmisibilitate și stabilitate, care se completează și se dezvoltă în continuu.

-
- a) bunuri mobile de o deosebită valoare istorică și documentară, artistică, arheologică, etnografică, reprezentând istoria naturală, tehnica, arta și literatura, viața și activitatea unor personalități de vază din cele mai diverse domenii;
 - b) opere de artă plastică;
 - c) manuscrise, tipărituri vechi, ediții rare, obiecte de anticariat;
 - d) colecții de arme, harnașament;
 - e) obiecte de numismatică, bonistică, medalistică, filatelie, faleristică etc.;
 - f) colecții de piese din metale și pietre prețioase de o deosebită valoare istorică, artistică și muzeală;
 - g) bunuri imobile clasificate ca monumente istorice, arhitecturale, etnografice;
 - h) rezervații naturale care reprezintă flora și fauna, landsafturi naturale sau amenajate, edificii constituind mărturii ale valorificării mediului natural;
 - i) alte bunuri culturale care pot avea valoare documentară, educativă, ilustrativă și care sunt folosite în cadrul activităților muzeale.

Figura 1. Patrimoniul muzeal din Republica Moldova

Capitolul III al Legii abordează în mod specific patrimoniul muzeal. Prin urmare, conform articolului 7, patrimoniul muzeal face parte din patrimoniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale și poate fi, de asemenea, proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice. În același timp, art. 7 (1) prevede că patrimoniul muzeal este inalienabil, caracter specific de altfel doar bunurilor domeniului public.

Patrimoniul muzeal include următoarele obiecte (figura 1):

Mai mult, art. 4 din legea citată supra dispune, că ansamblu de obiecte cu valoare științifică, istorică, culturală, artistică și muzeală, adunate și sistematizate într-un muzeu, alcătuiește o *colecție muzeală*.

5. Codul subsolului nr. 3 din 02.02.2009

Acest cod reglementează relațiile miniere în vederea asigurării folosirii raționale și complexe a subsolului pentru satisfacerea necesarului de materie primă minerală și altor necesități ale economiei naționale,

protecției subsolului, asigurării securității lucrărilor la folosirea subsolului, precum și apărării drepturilor persoanelor fizice și persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

Codul subsolului nr. 3 din 02.02.2009 [4], în art. 66, definește și totodată stabilește regimul juridic al patrimoniului minier. Astfel, se consideră patrimoniul minier, potrivit Codului subsolului, bunurile, create sau dobândite de beneficiarul subsolului, ce asigură nemijlocit procesul folosirii subsolului și nu pot fi separate de sectorul de subsol fără cauzarea de daune considerabile subsolului (excavații miniere, sonde de foraj, elemente de fixare și tubare, sisteme de drenaj și ventilare, utilaj la intrarea în excavațiile miniere, semne de topografie minieră, alte bunuri). Lista patrimoniului minier se determină pentru fiecare obiect de folosire a subsolului, în funcție de condițiile geologico-miniere, tipul de substanțe minerale utile, tehnologia de efectuare a lucrărilor de extragere, și se înscrie în registrul obiectivelor miniere. Patrimoniul minier constituie proprietatea statului și poate fi înstrăinat de la beneficiarul subsolului la expirarea termenului contractului sau la rezilierea lui în cazurile prevăzute de prezentul cod. Beneficiarul subsolului are dreptul la recuperarea costului patrimoniului minier, luându-se în considerare uzura lui, dacă contractul nu prevede altfel.

6. Legea nr. 218 din 17.09.2010 privind protejarea patrimoniului arheologic

Legea prevede sistemul legal general pentru descoperirile și cercetările arheologice, precum și protecția patrimoniului arheologic ca parte a patrimoniului cultural al țării.

În conformitate cu Legea nr. 218 din 17.09.2010 *privind protejarea patrimoniului arheologic* [12], *patrimoniul arheologic reprezintă un ansamblu de bunuri materiale, apărute ca rezultat al activității umane din trecut, păstrate în condiții naturale la suprateran, subteran sau subacvatic, sub formă de situri arheologice (așezări, necropole, morminte izolate, tumuli, cetăți, valuri, construcții, biserici, clădiri, anexe gospodărești etc.) sau bunuri mobile (obiecte sau fragmente ale acestora), care, pentru a fi identificate și studiate, necesită aplicarea metodelor arheologice.*

Art. 4. a legii prevede că bunurile de patrimoniu arheologic sunt parte integrantă a patrimoniului cultural național și sunt clasate și protejate ca bunuri de patrimoniu cultural național mobil sau imobil.

Anexa nr. 1 la ordinul nr.126 din 25 aprilie 2013 cu privire la aprobarea unor acte normative privind punerea în aplicare a Legii privind protejarea patrimoniului arheologic nr.218 din 17 septembrie 2010 reglementează structura patrimoniului arheologic. Astfel, *patrimoniul arheologic* cuprinde două componente de bază: patrimoniul arheologic imobil și patrimoniul arheologic mobil.

Patrimoniul arheologic imobil este format din vestigii arheologice conservate în pământ, sub apă sau la suprafața solului, iar *patrimoniul arheologic mobil* este constituit din bunuri culturale mobile (obiecte sau fragmente ale acestora), descoperite ca rezultat al cercetării științifice sau întâmplător, în cadrul siturilor, ansamblurilor, amenajărilor arheologice singulare sau în alte spații cu potențial arheologic, inclusiv sub forma unor tezaure de obiecte sau monede.

Patrimoniul arheologic imobil cuprinde trei categorii de bază: situri arheologice, ansambluri arheologice și amenajări arheologice singulare. *Patrimoniul arheologic mobil* cuprinde obiecte, care țin de viața cotidiană a omului, îndeletniciri, cult etc. (unelte, obiecte de uz casnic, obiecte de cult, bijuterii, monede etc.)

7. Legea apelor a RM nr. 272 din 23.12.2011

Prezenta lege reglementează: a) gestionarea și protecția apelor de suprafață și a celor subterane, inclusiv măsurile de prevenire și de combatere a inundațiilor, a eroziunii și măsurile de contracarare a secetei și a deșertificării; b) activitățile care au impact asupra apelor de suprafață și a celor subterane, inclusiv captarea și folosința apei, deversarea apelor uzate și a poluanților, alte activități care ar putea dăuna calității apelor.

Legea apelor a RM nr. 272 din 23.12.2011 [6] stipulează în art. 2 că *cadastru de stat al apelor* este un sistem informațional de stat ce conține evidența datelor referitoare la rețeaua hidrografică, la resursele de apă, la prelevările și la restituțiile de apă, la *patrimoniul hidrotehnic*, iar în art. 4 menționează că apa nu este un produs comercial oarecare, ci un *patrimoniu natural*, care trebuie protejat, tratat și apărut ca atare. Apa face parte din *domeniul public* al statului.

Deși Legea apelor utilizează noțiunea de patrimoniu hidrotehnic, în legislația națională nu întâlnim o definiție a acestuia, sau o explicație mai largă în acest sens.

8. Legea nr. 280 din 27.12.2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

Prezenta lege reglementează regimul juridic al bunurilor aparținând patrimoniului cultural național mobil, ca parte a patrimoniului cultural național, precum și activitățile specifice în domeniul identificării, cercetării, inventarierii, clasării, conservării, asigurării securității, întreținerii, preparării, restaurării și punerii în valoare a bunurilor culturale mobile.

Art. 2 din *Legea nr. 280 din 27.12.2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil* [13], dispune că *patrimoniul cultural național mobil* reprezintă un ansamblu de bunuri culturale mobile, clasate în patrimoniul cultural național cu valoare deosebită sau excepțională istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică, epigrafică, estetică, etnologică și antropologică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relației omului cu acest mediu, ale potențialului creator uman.

9. Legea nr. 58 din 29.03.2012 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial

Această lege stabilește cadrul legal pentru pentru identificarea, documentarea, cercetarea, conservarea, transmiterea, promovarea, revitalizarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial al Republicii Moldova. Scopul prezentei legi constă în protejarea patrimoniului cultural imaterial ca parte a patrimoniului cultural național, în cultivarea respectului față de patrimoniul cultural imaterial al comunităților, al grupurilor și, după caz, al persoanelor pentru a se asigura că valoarea patrimoniului este recunoscută la nivel local și național.

Astfel, *Legea nr. 58 din 29.03.2012 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial* [15], definește, în art. 3 *patrimoniul cultural imaterial* drept totalitate a elementelor creației tradiționale autentice, valoroase din perspectivă istorică și culturală, transmise din generație în generație, exprimate în forme literare, muzicale, coregrafice sau teatrale, precum și ansamblu de practici, reprezentări, expresii, cunoștințe și abilități, împreună cu instrumente, obiecte, artefacte, vestimentație specifică, accesorii și spații culturale asociate acestora, pe care comunități, grupuri și, după caz, persoane le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural.

Principalele caracteristici ale patrimoniului cultural imaterial sunt enumerate în art. 4 a Legii și presupun:

a. caracter anonim al originii creației, la a cărei promovare și perfecționare societățile contribuie continuu în bază de modele tradiționale;

b. transmitere cu precădere pe cale orală, neformală, în virtutea tradiției;

c. delimitare după următoarele criterii: teritoriu, etnie, religie, vârstă, sex și socio-profesie;

d. percepție a elementelor ca fiind foarte importante și intrinsec legate de grupurile și/sau de comunitățile în care au fost create, păstrate și transmise;

e. realizare, interpretare, reactualizare și/ori creare a elementelor sale în interiorul grupului și/sau al comunității, cu respectarea formelor, modelelor, conținuturilor și tehnicilor tradiționale.

Patrimoniul cultural imaterial, potrivit art. 5 a Legii, se manifestă în următoarele domenii:

a. tradiții și expresii orale, incluzând limba ca vector principal al expresiei culturale, precum sunt: povestea, legenda, snoava, creația poetică lirică rituală și non rituală, urătura, orația, descântecul, ghicitoarea, proverbul, zicătoarea etc.;

b. tradiții și expresii ale artei sau ale practicii muzicale precum sunt: melodia vocală, melodia instrumentală, melodia de joc și altele; creația exprimată în forme sincretice verbal-muzicale: colindul, balada, doina, poemul muzical, cântecul de leagăn, bocetul, cântecul ritual nupțial și cântecul ritual funebru, romanța populară, cântecul popular religios, cântecele din cadrul obiceiurilor calendaristice, cântecul cu acompaniament instrumental, cântecul fără acompaniament instrumental, strigătura, incantația etc.;

c. tradiții și expresii ale artei sau ale practicii coregrafice precum sunt dansurile, spațiile pentru dans;

d. practici sociale de reprezentare, rituri, obiceiuri, ceremonii și evenimente festive, arte ale spectacolului, având ca mijloc de expresie limbajul sincretic: verbal, muzical, dramatic, coregrafic, obiectual, inclusiv jocuri de copii, jocuri de măști și jocuri sportive tradiționale;

e. cunoștințe și practici despre om, calendar, despre semne ale vremii, despre viață a plantelor și animalelor, despre cosmos;

f. obiecte, instrumente muzicale, unelte și instalații folosite la crearea, reproducerea, interpretarea, transmiterea și punerea în valoare a elementelor patrimoniului cultural imaterial;

g. tehnici și cunoștințe de preparare a alimentelor, a băuturilor, a unor substanțe chimice de confecționare a materialelor de construcție și a textilelor, de preparare a altor materiale utilizate în meșteșugurile tradiționale;

h. instituții culturale tradiționale precum sunt: sfatul oamenilor buni și bătrâni, ceata flăcăilor, horă, șezătoarea, claca etc.;

i. suporturi materiale pe care au fost imprimate și transmise de-a lungul istoriei elementele patrimoniului cultural imaterial.

10. Legea cinematografiei nr. 116 din 03.07.2014

Legea cinematografiei nr. 116 din 03.07.2014 [7] reglementează modul de desfășurare a activităților din domeniul cinematografiei (crearea, producerea, finanțarea, distribuirea și exploatarea filmelor), de susținere a dezvoltării industriei filmului, precum și de administrare a *patrimoniului cinematografiei naționale*, unul dintre obiectivele esențiale ale legii fiind protejarea, dezvoltarea și punerea în valoare a *patrimoniului cinematografiei naționale*.

Deși legea nu prevede vreo definiție a patrimoniului cinematografic, art. 18 enumeră categoriile de bunuri incluse în Patrimoniul național în domeniul cinematografiei:

a) filmele de toate genurile, precum și materialele lor primare de imagine și sunet, mixajele de sunet, finanțate de la bugetul de stat sau de la bugetul unor instituții de stat, realizate până în anul 2011, cu excepția filmelor realizate în baza unor contracte de coproducție, cu respectarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe;

b) materialele documentare (fotografii, afișe, scenarii, partituri etc.), alte bunuri legate de istoria filmului autohton, păstrate în Arhiva Națională de Film;

c) sediile și anexele în care își desfășoară activitatea Centrul și subdiviziunile acestuia;

d) materialele primare și bunurile rămase în urma realizării filmelor menționate la lit. a) (obiecte de recuzită, mobilier, costume, arme, armuri, decoruri etc.), achiziționate sau confecționate pe costurile filmelor respective și care pot fi utilizate la realizarea unor filme noi;

e) sediul Cinematografului “Odeon”, clădirile cu destinație cinematografică sau cu altă destinație, precum și terenurile aferente acestora.

11. Alte definiții

Uneori, în legislația noastră o grupare de bunuri, de valori care au aceeași natură sau același regim juridic poate fi desemnată prin noțiunile: *fond, domeniu*.

Art. 2 din Codul Funciar, nr 828 din 25.12.1991 [2], dispune că toate terenurile, indiferent de destinație și de proprietate, constituie *fondul funciar* al Republicii Moldova. Sau, potrivit art. 2 din Codul silvic [3], pădurile, terenurile destinate împăduririi, terenurile afectate gospodăriei silvice, precum și terenurile neproductive, incluse în amenajamentele silvice sau în Cadastrul funciar ca păduri și/sau plantații forestiere, constituie *fondul forestier*. Fondul forestier cuprinde toate pădurile, indiferent de tipul de proprietate și forma de gospodărire.

Legea nr. 880 din 22.01.1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova [14], prevede în art.2, că *fondul arhivistic* al Republicii Moldova este parte componentă a *patrimoniului național* și reflectă procesele dezvoltării social-politice, statale, economice și social-culturale a poporului nostru, a grupurilor etnice care au locuit și care locuiesc în Republică.

Alteori, o grupare de bunuri care au aceeași natură sau același regim juridic poate fi desemnată prin noțiunea de *domeniu*.

Prin urmare, Legea *monumentelor de for public* nr. 192 din 30.09.2011 [9] prevede că *monumente de for public* sunt bunuri imobile opere de artă plastică monumentală (compoziții spațial-volumetrice, statui, busturi, plăci comemorative cu relief sculptural, troițe, cruci), împreună cu terenul delimitat pentru ele, având caracter decorativ, comemorativ sau religios, amplasate în spații publice, pe terenuri aflate în *domeniul public* al statului ori al unităților administrativ-teritoriale. Art. 6 a Legii prevede că monumentele de for public aparțin *domeniului public* al statului sau al unităților administrativ-teritoriale. Monumentele de for public proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile. Cu aprobarea prealabilă obligatorie a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, acestea pot fi date în administrare instituțiilor publice, în condițiile legii.

Legislația României prevede și alte clasificări ale patrimoniului:

1. *Patrimoniu tehnic și industrial* – prin care se înțelege totalitatea bunurilor mobile, imobile și a unor ansambluri ale acestora, reprezentând mărturii semnificative ale activităților tehnice și de producție care au stat la baza evoluțiilor socioeconomice ale societății umane, de la primele manifestări preindustriale și până în prezent.

Potrivit art. 3 a Legii nr. 6 din 9 ianuarie 2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial. În M.O. al României nr. 24 din 11 ianuarie 2008, din patrimoniul tehnic și industrial pot face parte:

a) construcții industriale în care se păstrează componentele materiale și/sau funcționale ale unei activități tehnice și de producție determinate: ateliere, hale, depozite, turnuri de apă, centrale electrice și altele asemenea;

b) construcții civile, alte clădiri în relație cu producția industrială, de tipul: locuințe, clădiri cu caracter administrativ, religios sau folosite pentru educație ori recreere;

c) zone de exploatare și prelucrare a resurselor naturale de subsol sau de suprafață - mine, cariere, amenajări hidroenergetice și altele asemenea;

d) construcții pentru transporturi și infrastructuri;

e) mașini, instalații, linii tehnologice, utilaje, alte componente materiale și/sau ansambluri ale acestora;

f) peisaje culturale industriale, pe arie restrânsă, reprezentând acele teritorii naturale sau urbane în care se conservă componentele esențiale ale procesului de producție al uneia sau mai multor activități industriale;

g) fonduri documentare publice sau private - proiecte, documentații tehnice, fotografii, înregistrări video și audio, documente juridice, alte documente legate de industrie și de tehnică.

Bunurile aparținând patrimoniului tehnic și industrial se clasează în categoria *patrimoniului cultural mobil*, respectiv ca *monumente istorice*, și sunt inventariate în conformitate cu prevederile legii (art. 5).

Exemple de componente ale patrimoniul tehnic și industrial, în accepțiunea legislației Republicii Moldova: mori de aburi și de vânt, mori de apă, batoze, edificii ale fostelor fabrici și uzine, edificii ale gărilor. centrale electrice, poduri și căi ferate, drumuri antice, poduri străvechi și apeducte medievale etc. [1, p. 8]

Concluzii:

În perioada actuală de dezvoltare socială, patrimoniul cultural devine un subiect din ce în ce mai important și mai discutat. Necesitatea unor astfel de discuții este determinată de extinderea tot mai acerbă a situației și a stării de fapt prin care trece patrimoniul cultural național și cel universal. Cu toate că studierea și promovarea patrimoniului cultural este inclusă în multe dintre structurile sistemului educațional, totuși cunoașterea în profunzime a tot ceea ce constituie patrimoniu cultural nu este posibilă fără cunoașterea definiției acestui concept.

În urma celor expuse supra, putem menționa că, patrimoniul este întâlnit sub diverse forme – sub forme tangibile (cum ar fi site-uri, clădiri, peisaje) sau imateriale (de ex. amintiri, emoții, valori și obiceiuri) – așa cum și utilizarea patrimoniului, variază de la scopul construirii unei națiuni, până la locuri de comercializare.

Utilizarea patrimoniului are loc în diferite arene și capătă semnificație - ca vehicul în scopuri: politice, culturale și antreprenoriale, precum și educațional și emancipator, pentru a numi doar câteva. Modul de interpretare a patrimoniului pentru a înțelege semnificația sa pentru diferite grupuri este, prin urmare, o sarcină foarte importantă.

Prin urmare, modul de interpretare a patrimoniului reprezintă o sarcină foarte importantă pentru a înțelege semnificația acestuia pentru diferite grupuri.

Legislația Republicii Moldova folosește următorii termeni: patrimoniu, colecție, fond, domeniu, noțiuni care, în mod evident, evocă un ansamblu, o totalitate de bunuri.

Rezumând diferitele definiții de mai sus, putem aprecia că patrimoniul este o entitate juridică distinctă ce reprezintă totalitatea sau universalitatea drepturilor patrimoniale și obligațiilor patrimoniale care aparțin unei persoane.

Bibliografie:

1. Bulat N. Zilele Europene ale Patrimoniului: Patrimoniul Industrial și Tehnic. În Observatorul de Nord / №34(807)2015, Soroca, p. 8
2. Codul Funciar, nr 828 din 25.12.1991. În Monitorul Oficial, nr 107 din 04.09.2001
3. Codul silvic al RM nr. 887 din 21.06.1996. Publicat : 16.01.1997 în Monitorul Oficial Nr. 4-5 art. 36
4. Codul subsolului nr. 3 din 02.02.2009. Publicat: 17-04-2009 în Monitorul Oficial Nr. 75-77 art. 197

5. Constituția R.Moldova din 29.07.1994. Republicat: 29.03.2016 în Monitorul Oficial Nr. 78, art Nr: 140. Data intrării în vigoare: 27.08.1994
6. Legea apelor a RM nr. 272 din 23.12.2011. Publicat: 26-04-2012 în Monitorul Oficial Nr. 81 art. 264
7. Legea cinematografiei nr. 116 din 03.07.2014. Publicat: 01-08-2014 în Monitorul Oficial Nr. 217-222 art. 467
8. Legea culturii nr. 413 din 27.05.1999. Publicat: 05-08-1999 în Monitorul Oficial Nr. 83-86 art. 401
9. Legea monumentelor de for public nr. 192 din 30.09.2011. În Monitorul Oficial Nr. 197-202 din 18.11.2011
10. Legea muzeelor nr. 1596 din 27.12.2002. Publicat: 18.02.2003 în Monitorul Oficial Nr. 23-24 art. 81
11. Legea nr. 1530 din 22.06.1993 privind ocrotirea monumentelor. În Monitorul Oficial nr. 1 din 30.01.1994
12. Legea nr. 218 din 17.09.2010 privind protejarea patrimoniului arheologic. În Monitorul Oficial Nr. 235-240 din 03.12.2010
13. Legea nr. 280 din 27.12.2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil. Publicat: 27.04.2011 în Monitorul Oficial Nr. 82-84 art. 270
14. Legea nr. 880 din 22.01.1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova. Publicat: 01-02-1992 în Monitorul Oficial Nr. 1 art. 20
15. Legea nr. 58 din 29.03.2012 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial. Publicat: 20.04.2012 în Monitorul Oficial Nr. 76-80 art. 255
16. Lowenthal D, (1998), *The Heritage Crusade and the Spoils of History*, London: Viking.
17. Ursu V., Chiriac N, Bostan I. Analysis of the concept of heritage in legal terms. In *PROCEEDINGS OF RESEARCHFORA INTERNATIONAL CONFERENCE*, Pattaya, Thailand, 6th - 7th May, 2021, pp. 37-43
18. Ursu V., Chiriac N., Bostan I. Legal liability for violation of legislation regarding the protection of immovable cultural heritage in Republic of Moldova. In *International Journal of Humanities and Social Science Invention (IJHSSI)*, Volume 9, Issue 12, Ser. I, December 2020, PP 26